

ГЕОПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ПОШТОВИХ ВІДПРАВЛЕНЬ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Після здобуття незалежності, для більш ефективного функціонування зв'язку в Україні було здійснено його реорганізацію. В 1993 році у структурі Міністерства зв'язку прийнято рішення про розподіл системи зв'язку на два самостійні підрозділи — пошту та електрозв'язок — і створення на базі державних підприємств зв'язку двох об'єднань: Українського об'єднання поштового зв'язку “Укрпошта” (сьогодні Українське державне підприємство поштового зв'язку “Укрпошта”) та Українського об'єднання електрозв'язку “Укртелеком” (сьогодні ВАТ “Укртелеком”). Такий поділ зв'язку підтверджується Українською класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), яка має чітку ієрархічну структуру. Зокрема, найвищий рівень виділений Секцією I “Транспорт”, в якій окремим розділом виділено “Пошта та зв'язок”. В свою чергу Розділ 64 “Пошта та зв'язок” поділяється на дві групи : 64.1. Поштова та кур'єрська служба, 64.2. Зв'язок, які далі поділяються на класи та підкласи.

Протягом 2002 року в зв'язку України вивчено тривали позитивні зрушення, що полягали, насамперед, у нарощуванні обсягів наданих послуг, поліпшення їхньої якості, розвитку нових послуг і технологій, розбудові мереж зв'язку. Варто, безумовно, відзначити, що за три останні роки вдалося подвоїти доходи галузі від наданих послуг, обсяг яких (у грошовому вимірі) уперше в новітній українській історії перевищував 10 млрд. грн. Національний оператор поштового зв'язку “Укрпошта” продовжує збільшувати асортимент своїх нових послуг, які надаються на базі сучасних інформаційних технологій, автоматизації виробничих процесів. З метою підвищення якості та надійності поштової служби торік поштовикам вдалося втілити в життя систему діагностичного контролю проходження внутрішньої письмової кореспонденції.

Структура доходів підприємства стала більш збалансованою та має такі складові (у відсотках): письмова кореспонденція 18,2 %, доставка, виплата пенсій та соціальної допомоги — 17,9%, доставка періодичних видань — 9,2%, грошові перекази — 5,9%, посилки — 2,3%, інші (нетрадиційні) послуги — 46,5%.

Україна щороку відправляє понад 323 млн. листів, близько 6 млн. посилок та більше 16 млн. поштових грошових переказів. Щільність відправлених листів, посилок та поштових грошових переказів на одну особу в цілому по Україні в 2002 році становить: листів — 6,74 лист./особу; посилок по — 0,12 посл./особу; поштових грошових переказів — 0,34 пош.грош.перек./особу.

Розрахунок цих же показників по Львівській області показує наступні результати: листів — 6,65 лист./особу; посилок — 0,096 посл./особу; поштових грошових переказів — 0,162 пош.грош.перек./особу.

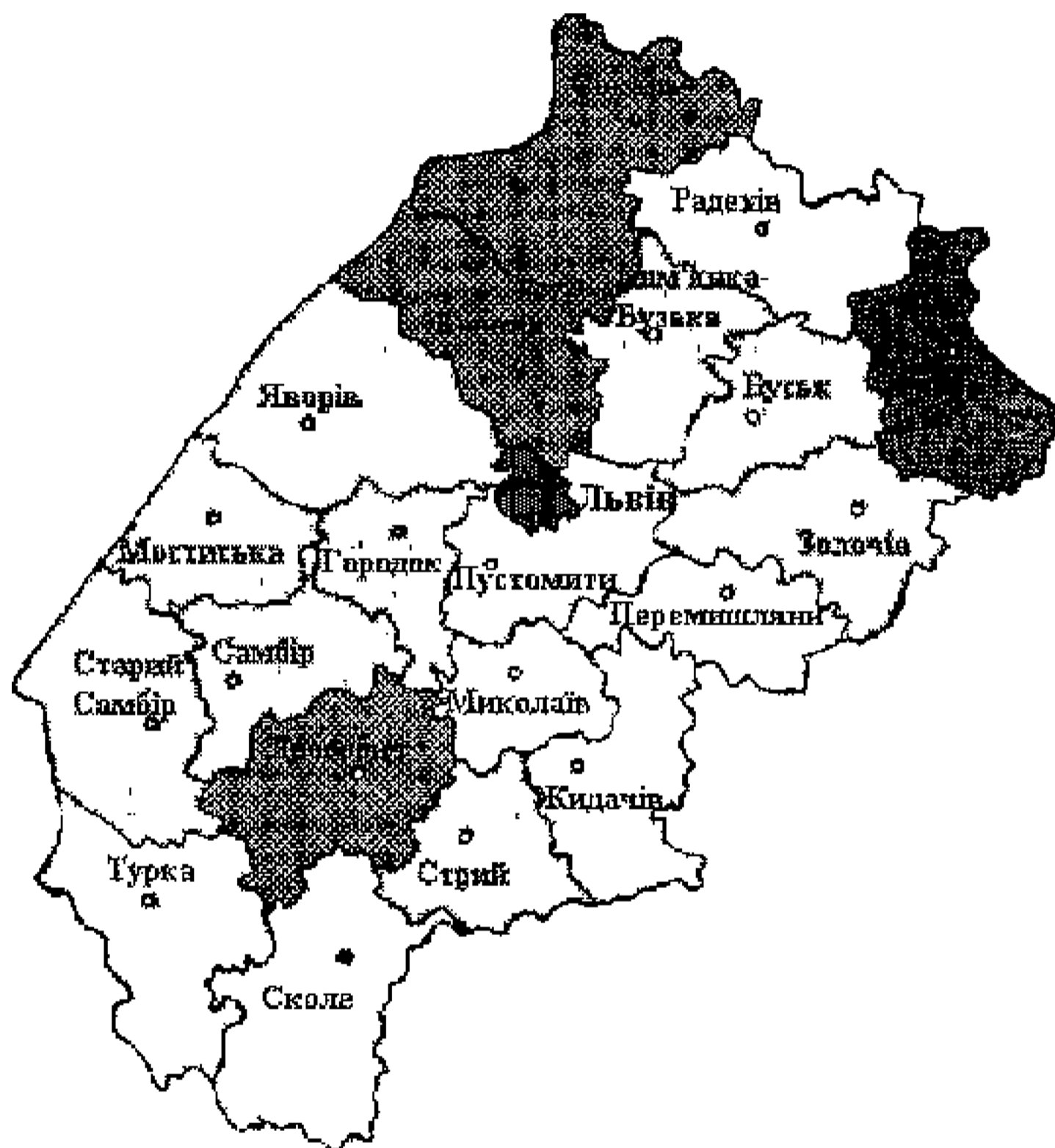
Порівнявши ці показники по Україні та Львівській області, можна зробити такий висновок. Щільність відправлених листів у Львівській області є дуже наближений до цього показника по Україні, зокрема менший тільки на 0,09 лист./особу. Що стосується щільності відправлених посилок на одну особу, то по Україні цей показник перевищує щодо Львівської області у 1,3 рази, а по щільності поштових грошових переказів у 2,1 рази. З точки зору економіки послуги щодо відправлення посилок та поштових грошових переказів є еластичними, а відповідно, знаходяться в прямій залежності від середньомісячної заробітної плати працівників Львівської області в якій цей показник є нижчий від ряду областей. При цьому необхідно враховувати і інші чинники, які впливають на поштові відправлення, зокрема рівень безробіття, зайнятість, національний склад, географічне положення, кількість осіб, які працюють за кордоном, тощо.

Подібну картину показує і інше порівняння показників. Питома вага відправлених

листів, посилок, грошових переказів у Львівській області щодо України в цілому становить листів - 5,4 %, посилок - 4,3%, поштових грошових переказів - 2,6 %. Порівнявши ці показники з питомою вагою населення Львівської області в Україні, яка становить 5,4%, можна сказати, що в недостатній кількості на Львівщині відправляється посилок та поштових грошових переказів.

При проведенні геопросторового аналізу, за регіони Львівської області взяли адміністративні райони, разом з містами обласного підпорядкування, що розташовані на їхній території та в окремий регіон виділено м. Львів.

Геопросторовий аналіз щільності відправлених листів в 2002 році по регіонах Львівської області дає результати, які демонструє карта, що зображена на рис. 1. Проаналізувавши карту (див. рис. 1.)

Мірило 1 : 1 500 000

Щільність відправлених листів по регіонах Львівської області,
листів/особу

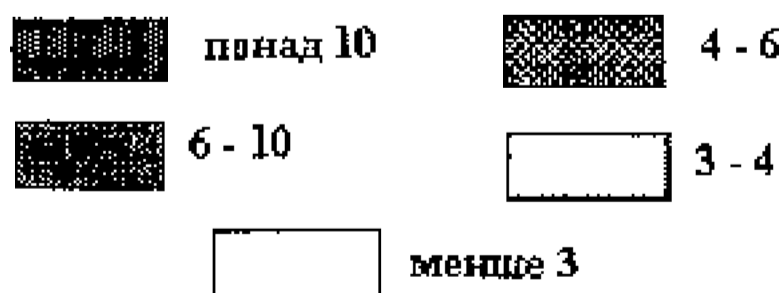
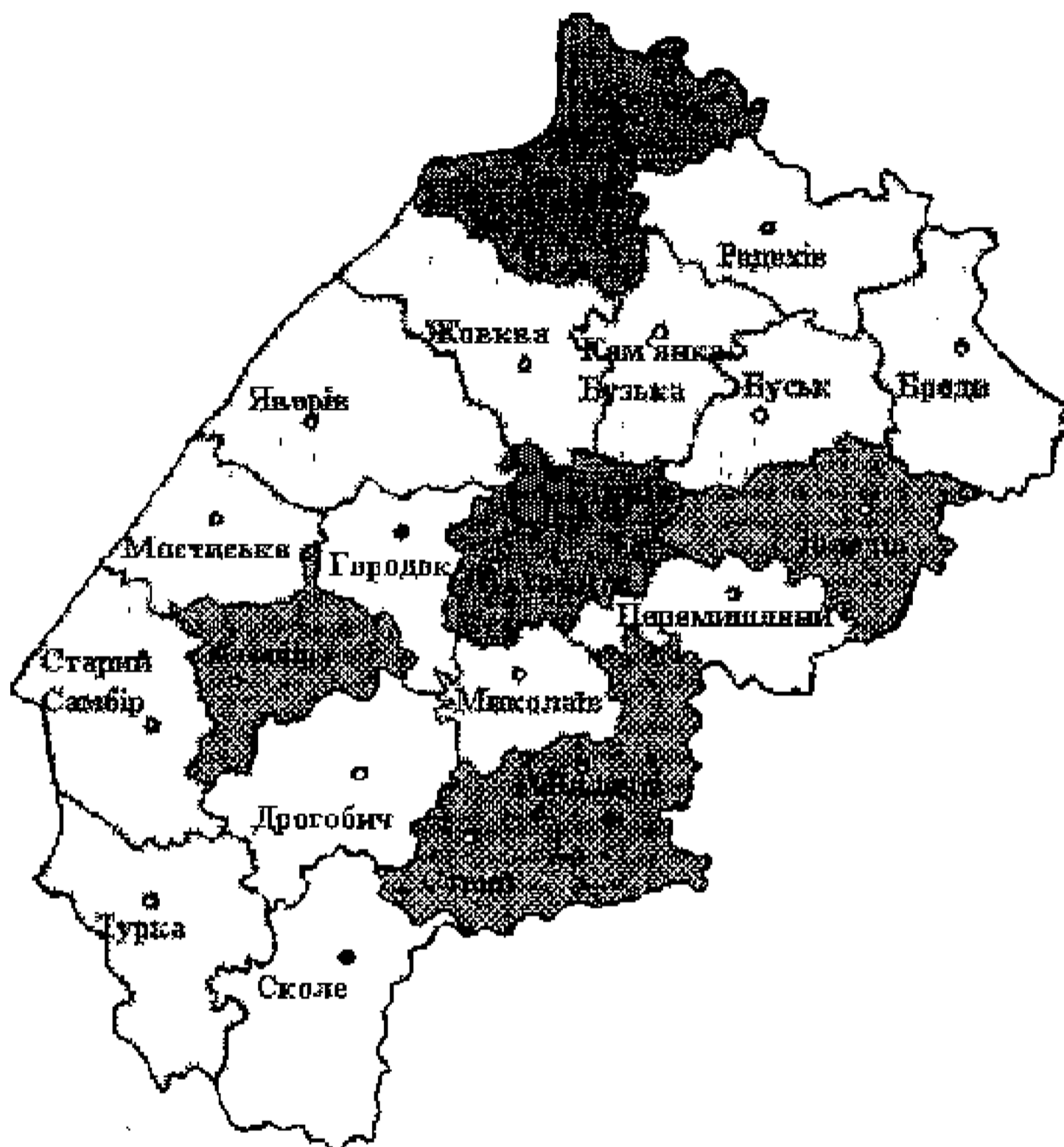

Рис.1. Щільність відправлених листів по регіонах
Львівської області в 2002 році

можна зробити висновок, що тільки регіони першої, другої та третьої групи, які складають меншість території Львівської області зрівнюються з показником щільності відправлених

листів на одну особу по Україні. Четверта та п'ята група регіонів Львівської області мають нижчі показники щільності відправлених листів на одну особу від аналогічного показника по Україні. Але потрібно відмітити, що в цілому по області показник щільності відправлених листів на одну особу у Львівській області дорівнює цьому ж показнику в цілому по Україні. Однак, є можливість, щоб підвищити за рахунок четвертої та п'ятої групи щільність листів на одну особу у Львівській області. Неоднорідність щільності відправлених листів по регіонах можна пояснити впливом таких чинників: якість надання послуг, географічне положення, національний склад, рівень зайнятості та безробіття, забезпеченістю населення домашніми телефонами, демографічно-професійною структурою населення, кількістю працюючих підприємств, проведення підприємствами різноманітних акцій та інші чинники.

Мірило 1 : 1 500 000

Щільність відправлених посилок по регіонах Львівської області,
посилок/особу

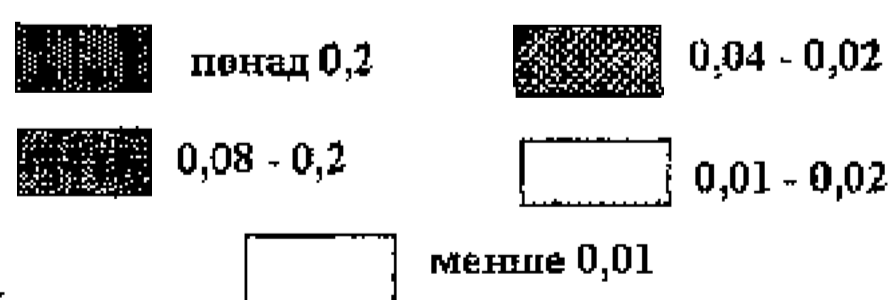
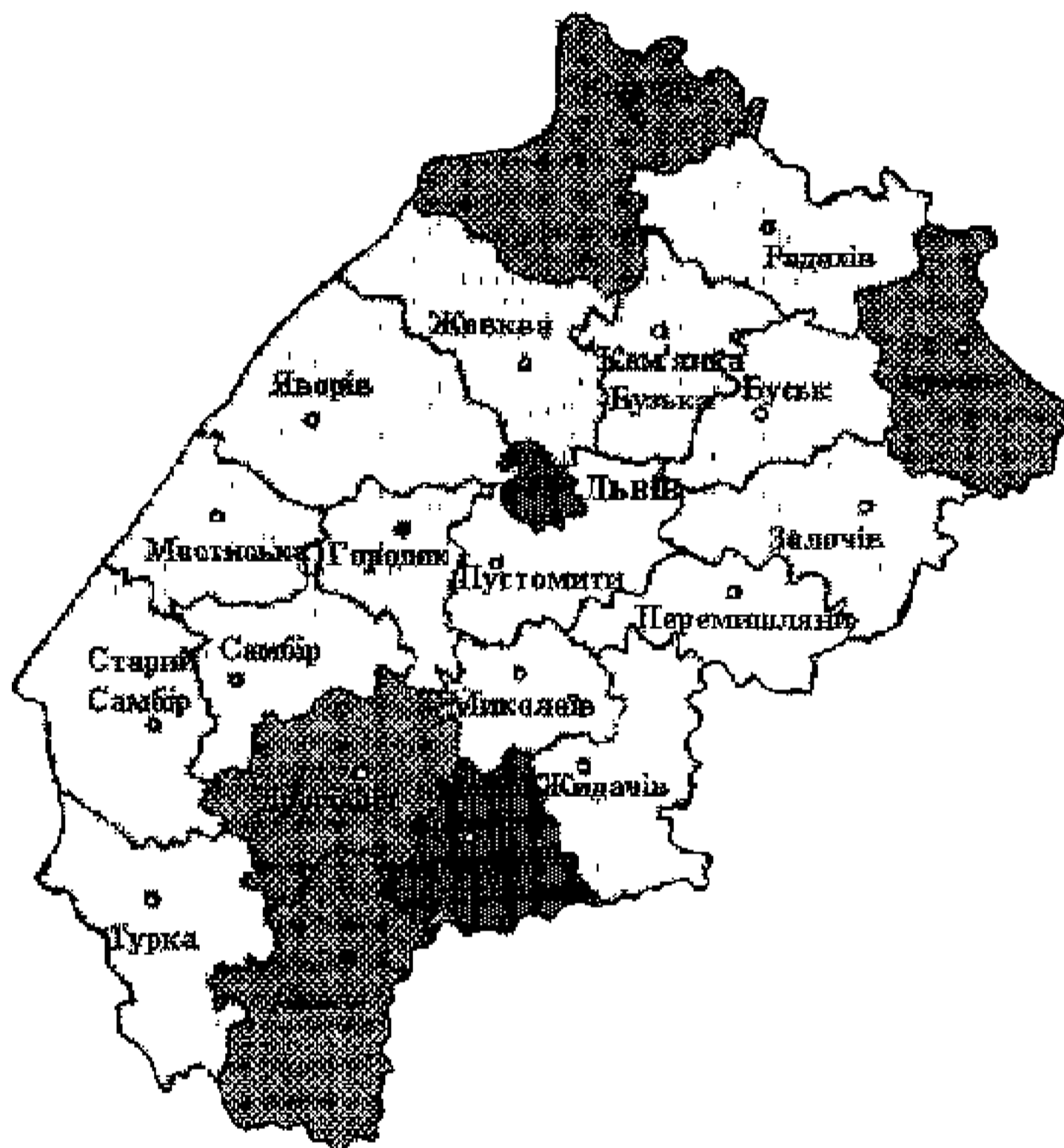

Рис.2. Щільність відправлених посилок по регіонах
Львівської області в 2002 році

При дослідженні щільності відправлених посилок на одну особу по регіонах Львівської області ми отримуємо результати, що показані на карті (Див. рис. 2). Потрібно відмітити, що

у всіх регіонах Львівської області показники щільності посилок на одну особу є значно нижчі від аналогічного показника по Україні, крім м. Львова, Сокальського та Пустомитівського регіонів. Необхідно відмітити, що на щільність відправлених посилок впливають такі чинники: види економічної діяльності підприємств (перш за все ті підприємства, які значну частину своєї продукції пересилають поштою), доходи населення, якість надання послуги, національний склад, демографічно-професійна структура населення, кількість людей які працюють за кордоном, сприятливе розміщення відділень зв'язку до споживача, знижки на надання послуг тощо.

Георосторовий аналіз щільності поштових грошових переказів по регіонах Львівської області на одну особу дає результати, що показані на карті (див. рис. 3).

Мірило 1 : 1 500 000

Щільність відправлених поштових грошових переказів по регіонах Львівської області, пош.грош.переказів/особу

Рис.3. Щільність відправлених поштових грошових переказів по регіонах Львівської області в 2002 році

Тільки в шести регіонах показник щільності відправлених поштових грошових переказів є в незначній мірі вищий від цього показника по Україні. На більшості території

Львівської області щільність відправлених грошових переказів є нижчий ніж в цілому по Україні.

Необхідно відмітити, що на відміну від показників щільності відправлених листів та посилок, основну частку поштових грошових переказів відправляють фізичні особи. Відповідно на щільність відправлених поштових грошових переказів впливають такі чинники: доходи громадян, національний склад, та інші чинники.

Геопросторовий аналіз поштових відправлень у Львівській області показав, що в значній мірі показники щільності поштових грошових переказів та посилок є значно нижчий ніж в цілому по Україні. Особливо відсталими в цьому відношенні є Турківський, Перемишлянський, Мостиський, Городоцький та інші регіони. Проведені дослідження також показали, що високі показники поштових відправлень є характерні для тих регіонів де відносно вищі показники міського населення, середньомісячна заробітна плата, рівень зайнятості, кількість працюючих підприємств тощо.

Література:

1. Статистичний щорічник Львівської області за 2002 рік. Частина II./Під керівництвом С.Матковського. – Львів: ЛОУС, 2003. – 381 с.
2. Статистичний збірник “Зв’язок Львівської області у 2002 році”. – Львів: ЛОУС, 2003. – 36 с.
3. Мухін В.Г. Темпи зростання галузі: факти засвідчують//Зв’язок. – Київ, 2003. – №2. – с.4.

Summary:

The article shows the results of geopastorical investigation of postal sending in different areas of Lviv Region. The analysis of the density of the sent letters, parcels and postal money orders in Lviv Region is done. The indicators of the density of postal sending over Ukraine and Lviv Region are compared in the article.

УДК 911.3

Ірина ВАНДА

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНО ДЕПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ

Перебіг трансформаційних процесів в Україні супроводжується посиленням просторової диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. Проблемні регіони, зокрема депресивні, перебувають в полі зору практиків і науковців, оскільки загрожують адаптації держави до нових суспільно-економічних умов та її стабільності.

Необхідність вивчення суспільно-географічних особливостей депресивних регіонів зумовлена наступними міркуваннями. По-перше, набір рис (ознак) використовується для виділення депресивних регіонів. Пропонується наступна схема діагностування: на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду задається перелік типових депресивних регіонів із зазначенням характерних особливостей кожного типу; розробляються критерії належності територіальних одиниць до кожного типу; методом розпізнавання образів формуються типологічні угруповання; кожна з територіальних одиниць певного типу на основі зваження показників індикаторів отримує оцінку ступеня депресивності; відбираються найбільш кризові ареали [8, С.76]. По-друге, економічно депресивні регіони володіють внутрішнім потенціалом, для активізації якого потрібна зовнішня допомога. Побудова схеми санації здійснюється з обов’язковим врахуванням особливостей розвитку депресивних регіонів [5].

Депресивні регіони виступають об’єктом дослідження українських та російських